

פרק ה': ביטוח לאומי

12. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995¹² (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי) – תיקון חוק הביטוח הלאומי
- (1) בסעיף 28ב, במקום "ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011)" יבוא "כ' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016)";
- (2) בסעיף 32(ג1)(א), במקום "13.92%" יבוא "7.75%";
- (3) בסעיף 68(ב) –
- (א) בפסקאות (1)(א) ו-(2)(א), במקום "י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012)" יבוא "כ"ח בטבת התשע"ד (31 בדצמבר 2013)";

דברי הסבר

2011–2012 הגירעון בענף אבטלה צפוי לעמוד על כ-1.6 מיליארד ש"ח. אי לכך מוצע לתקן את חוק הביטוח הלאומי כך שהוראת השעה האמורה תוארך עד ליום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016).

סעיפים 12(2) ו-(4), 13, 17 ו-18

סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי מסדיר את הקצבות אוצר המדינה למוסד. סעיף קטן (ג) שבו קובע את חלוקת ההקצבות הניתנות מאוצר המדינה לפי אותו סעיף קטן, בשל תוספת ההכנסה הצפויה למוסד, מוצע לצמצם את הקצבות אוצר המדינה למוסד.

מוצע לתקן את סעיף 32(ג1)(א) כך שיקבע בו כי החל ביום 1 באפריל 2011 תופחת הקצבת אוצר המדינה למוסד (פסקה 2).

מוצע לתקן את טור ג שבטוח י" כך שהחל ביום 1 באפריל 2011, שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבד ממעסיקים על החלק העולה על 60% מהשכר הממוצע יעלה בשיעור 0.47 נקודות האחוז (פסקה 4). צעד זה צפוי להגדיל את הכנסות המוסד לביטוח לאומי בשל גביית דמי ביטוח לאומי מהציבור בסכום של כ-490 מיליון ש"ח בשנת 2011 ובסכום נוסף של כ-290 מיליון ש"ח בשנת 2012.

מוצע לתקן את לוח י"א שעניינו הכנסה מרכיב ומזעורית לעניין דמי ביטוח כך שייקבע בו, כהוראת שעה, הפחתה מזרונת של התקרה לתשלום דמי ביטוח לאומי בתוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010 נקבע בהוראת שעה הגרלה של התקרה לתשלום דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות כך שתעמוד על הסכום הבסיסי כפול 10 לשנים 2009 ו-2010. במסגרת התיקון הנוכחי ייקבע כי התקרה לתשלום דמי ביטוח, בשל שכר שישולם בעד התקופה שבין 1 בינואר 2011 ועד ל-31 בדצמבר 2011, תשתנה מעשר פעמים השכר הממוצע במשק לשמונה פעמים השכר הממוצע במשק, ובשל שכר שישולם בעד התקופה שבין 1 בינואר 2012 ועד ל-31 בדצמבר 2012, משמונה פעמים השכר הממוצע במשק לשבע פעמים השכר הממוצע במשק (סעיף 22). התיקון האמור צפוי להגדיל את הכנסות המוסד לביטוח לאומי בשל גביית דמי ביטוח לאומי מהציבור בסכום של כ-440 מיליון ש"ח בשנת 2011 ובסכום של כ-350 מיליון ש"ח בשנת 2012 ביחס לשנת 2010.

פרק ה' בשנים האחרונות הוגדלו במידה ניכרת הגמלאות כללי שמשלם המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד). בשנת 2008, סך ההוצאה של המוסד (לא כולל תשלומי מילואים והוצאות מינהל) עמד על כ-49 מיליארד ש"ח וכשנים 2011 ו-2012 ההוצאה צפויה לעמוד על כ-57.4 ו-59.4 מיליארד ש"ח בהתאמה (במחירו 2009). גידול זה מהווה עלייה ריאלית של כ-20% בתוך ארבע שנים. הגידול נובע, בין השאר מתוספות שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009–2010), החש"ט-2009 (להלן – חוק ההתייעלות), בסך של למעלה מ-1.5 מיליארד ש"ח לקצבאות הילדים ושל למעלה מ-2.1 מיליארד ש"ח לקצבאות הוקנה, השלמת הכנסה לקשישים ולסיעוד (התוספות האמורות ניתנות באופן מדרוג עד שנת 2012).

תוספות אלה, שמשלם המוסד מתוקף חוק, נחקקו בלא טיפול מקביל במקורות הכספיים של המוסד, ובלא הבטחת יכולתו של המוסד לעמוד בביצוע התשלומים בטוח הארוך. בנוסף, החל בשנת 2005 ואילך מוצעו כמה הפחתות בשיעורי דמי הביטוח הלאומי הנגבים מהציבור, והן הביאו לירידה של מיליארדי ש"ח בהכנסות המוסד.

הגדלת הקצבאות מצד אחד והפחתת ההכנסות מצד שני, הביאו לכך שהמוסד, טרם השינויים הצפויים להיחקק במסגרת הצעת חוק זו, צפוי לסיים את השנים 2011–2012 בגירעון תפעולי שוטף, בלא קרן וריבית, של כ-2.9 מיליארד ש"ח, בהתאמה.

לאור האמור, ונוכח הצורך לעמוד ביערי התקציב ובכלל זה בתקרת הגירעון לשנים 2011–2012, וכן לשם צמצום גירעון המוסד באופן מיידי, מוצע ליישם צעדים לצמצום ההוצאות ולהגדלת ההכנסות, של המוסד, כמפורט בפרק זה.

סעיף 12(1)

סעיף 28 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), קובע, בהוראת שעה, כי הגירעון בענף ביטוח אבטלה ימומן באמצעות העברה מיתרות ענף ולדים, דו"ח השעה האמורה נכנסה לתוקף לראשונה החל ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000), וזאת עתידה לפוג ביום ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011). לאחר שהוראה ברציפות לאורך תקופה זו בשנים

¹² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; החש"ע, עמ' 624 ועמ' 631.

¹³ ס"ח התשס"ח, עמ' 137 ועמ' 136.

- (ב) בפסקאות (1)(ב) ו-(2)(ב), במקום "ר"ט בטבת התשע"ג (1 בינואר 2013)" יבוא "כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014)";
- (4) בלוח ד', בטור ג' שבותרתו "אחוזים מההכנסה או מהשכר לפי סעיפים 337(א) ו-340(א)", כמותרת המשנה "על חלק העולה על 60% מהשכר המנוצע", בטור המשנה "לעובד", במקום האחוזים המפורטים בו יבוא:

1.11"

-

2.08

0.9

0.1

0.28

0.03

2.28

0.23

5.89

12.90"

- חוק הביטוח הלאומי 13. (א) תחילתו של סעיף 32(1)(ג) (א) לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו בסעיף 12(2) לחוק זה, ביום כ"ו באדר ב' התשע"א (1 באפריל 2011).
- (ב) תחילתו של לוח ד' לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 12(4) לחוק זה, ביום כ"ו באדר ב' התשע"א (1 באפריל 2011) והוא יהול על דמי ביטוח המשתלמים בעד התקופה שמיום כ"ו באדר ב' התשע"א (1 באפריל 2011) ואילך.
- חוק הביטוח הלאומי 14. (א) בתקופה שמיום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ועד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012) (בפרק זה – התקופה הקובעת) ייקרא סעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי כך: בהגדרה "הסכום הבסיסי", בסיפה שתחילתה –

דברי הסבר

הביטוח הלאומי כי החל בחודש ינואר 2013 ואילך יעודכנו הקצבאות האמורות בשיעור עליית המדד.

בסעיפים האמורים מוצע לדרות בשנה את התוספת לקצבת הילדים שאמורה להינתן בשנים אלה. השינוי המוצע צפוי להביא לדחיית הוצאה בסך של כ"6 מיליון ש"ח משנת 2011 לשנת 2012 ולדחיית הוצאה בסך של כ"60 מיליון ש"ח משנת 2012 לשנת 2013, ובכך לסייע בהקטנת הגרעון הצפוי בתקציב המוסד בשנים 2011–2012.

סעיפים 14, 15, 19 ו-20

מוצע כי בתקופה שמיום 1 בינואר 2011 ועד יום 31 בדצמבר 2012, יעודכנו החשלושים המשולמים לפי חוק הביטוח הלאומי, ובכללה: גמלאות המשתלמות לפי סעיף 9 לחוק האמור ולפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 ודוק המזונות (הבטחת תשלום), התש"ב-1972, וכן הטבות הנאה ומענקים הניתנים לפיהם, לרבות מכוח הסכמים, בשיעור עדין מופחת שיהיה שיעור העדין הקבוע לפי אותם חוקים או הסכמים, פחות 1.5 נקודות האחוז. צעד זה

סעיפים 12(3) ו-21

בשנת 2010 צפוי המוסד לשלם קצבאות ילדים בסכום של כ"6 מיליארד ש"ח, בחוק ההתייעלות הכלכלית, תוקן חוק הביטוח הלאומי, ונקבע בו כי קצבת הילדים המשתלמת עבור הילד השני, השלישי, והרביעי תוגדל באופן הדרגתי עד שנת 2012. עד כה ניתנו כמסגרת התיקון האמור תוספות לקצבאות הילדים בסכום של כ"25 מיליון ש"ח. לפי חוק הביטוח הלאומי כלשונו היום, לקצבת הילדים לילד השני אמורה להינתן תוספת של 57 ש"ח באפריל 2011, כך שהקצבה בערו תעמוד על 252 ש"ח ותשתווה בכך לקצבה המשולמת בעד הילד השלישי והרביעי, באפריל 2012 אמורה להינתן עוד תוספת של 7 ש"ח לקצבאות המשולמות בעד הילד השני, השלישי והרביעי כך שהקצבה בעד ולדים אלה תעמוד על 259 ש"ח לחודש.

כן הוגדלה בחוק ההתייעלות קצבת ילד שלישי ואילך שנוגד לפני 1 ביוני 2003 בהפרש שבין הסכום הבסיסי הקבוע לגביו באמור לעיל לבין 159 ש"ח. עוד נקבע בחוק

הסכום הבסיסי יעודכן במפורט להלן, אחרי פסקה (2) יקראו:

"(א) בתקופה שמיום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ועד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012) (בהגדרה זו – התקופה הקובעת), לענין גמלה כאמור בפסקה (2) יעודכן הסכום הבסיסי לפי שיעור המפורט להלן:

(א) עלה המרד בשיעור העולה על 1.5 נקודות האחוז – השיעור כאמור בפסקה (2) פחות 1.5 נקודות האחוז, ואולם אם עלה המרד בשיעור שאינו עולה על 1.5 נקודות האחוז לא יעודכן הסכום הבסיסי;

(ב) הוראות פסקת משנה (א) לא יחולו על גמלה לפי פרק ט' והגמלה האמורה תמשיך להתעדכן לפי הוראות פסקה (2), למעט כל גמלה המחושבת לפיה";

חוק הביטוח הלאומי – תחולה והוראת מעבר לענין הסכום הבסיסי

(א) ההגדרה "הסכום הבסיסי" שבסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחה בסעיף 14 לחוק זה, תחול על גמלה המשתלמת בעד התקופה הקובעת.

(ב) בתום התקופה הקובעת יראו את הגמלאות כפי שעודכנו לפי הוראות סעיף 14 לחוק זה כאילו עודכנו בתקופה הקובעת לפי שיעור העדכון הקבוע בהגדרה "הסכום הבסיסי" שבסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי.

חוק הביטוח הלאומי – הוראות שעה לענין לוח ב'

(א) בתקופה שמיום כ"ו באדר ב' התשע"א (1 באפריל 2011) ועד יום ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011) ייקרא לוח ב' שבחוק הביטוח הלאומי כך: בטור שכותרתו "שיעור", במקום "210%" יקראו "200.5%" והלוח בנוסחו כאמור יחול על הקצבות אוצר המדינה המשתלמות בעד אותה תקופה.

(ב) בתקופה שמיום ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012) ועד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012) ייקרא לוח ב' שבחוק הביטוח הלאומי כך: בטור שכותרתו "שיעור", במקום "210%" יקראו "204.5%" והלוח בנוסחו כאמור יחול על הקצבות אוצר המדינה המשתלמות בעד אותה תקופה.

חוק הביטוח הלאומי – הוראות שעה לענין לוח ב' י"א

(א) בתקופה שמיום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ועד יום ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011), ייקרא לוח י"א לחוק הביטוח הלאומי בטור "הכנסה מרבית" כך:

(1) בפרט 1, במקום "כפול S" יקראו "כפול 8";

(2) בפרט 2, במקום "לחמש פעמים" יקראו "לשמונה פעמים";

(ב) בתקופה שמיום ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012) ועד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012), ייקרא לוח י"א לחוק הביטוח הלאומי בטור "הכנסה מרבית" כך:

(1) בפרט 1, במקום "כפול S" יקראו "כפול 7";

(2) בפרט 2, במקום "לחמש פעמים" יקראו "לשבע פעמים";

חוק הביטוח הלאומי – תחולה לענין הוראות השעה בלוח י"א

לוח י"א לחוק הביטוח הלאומי, בנוסחו – (1) בסעיף 17(א) לחוק זה, יחול על דמי ביטוח המשתלמים בעד התקופה שמיום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ועד יום ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011).

דברי הסבר

הביטוח הלאומי, לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 ולפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, כמו כן, מוצע לקבוע בסעיף 15(ב) כי בתום התקופה האמורה יראו את כלל התשלומים האמורים כאילו עודכנו

צפוי להביא לחיסכון של כ-535 מיליון ש"ח בשנת 2011 וכ-555 מיליון ש"ח בשנת 2012, מתוכם כ-100 מיליון ש"ח בשנת 2011 וכ-105 מיליון ש"ח בשנת 2012 במימון ישיר מאוצר המדינה בשל תשלום קצבאות לפי סעיף 9 לחוק

- (2) בסעיף 17(ב) לחוק זה, יחול על דמי ביטוח המשתלמים בעד התקופה שמיום 1 בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012) ועד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012).
- בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980" (בפרק זה – חוק הבטחת הכנסה), בסעיף 1, בהגדרה "הסכום הבסיסי", אחרי פסקה (2) ייקראו כך:
- "(3) בתקופה הקובעת כמשמעותה בהגדרה הסכום הבסיסי שבסעיף 1 לחוק הביטוח כאמור בפסקה (א2)(א) שבה."
- (א) ההגדרה "הסכום הבסיסי" שבסעיף 1 לחוק הבטחת הכנסה בנוסחה בסעיף 19 לחוק זה, תחול על גמלה המשתלמת בעד התקופה הקובעת.
- (ב) בתום התקופה הקובעת יראו את הגמלאות כפי שעורכנו לפי הוראות סעיף 19 לחוק זה, כאילו עורכנו בתקופה הקובעת לפי שיעור העדכון הקבוע בהגדרה "הסכום הבסיסי" שבסעיף 1 לחוק הבטחת הכנסה.
- בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009" –
- (1) בסעיף 61(א1)(ב2), במקום "2013" יבוא "2014";
- (2) בסעיף 62 –
- (א) בסעיף קטן (ב), במקום "ט" בניסן התשע"ב (1 באפריל 2012)" יבוא "כ"א בניסן התשע"ג (1 באפריל 2013)";
- (ב) בסעיף קטן (ד), במקום "י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012)" יבוא "כ"ה בטבת התשע"ד (31 בדצמבר 2013)";
- (3) בסעיף 63, בריש, במקום "כ"ה בסיוון התשע"א (30 ביוני 2011)" יבוא "ח' בניסן התשע"ב (31 במרס 2012)";
- (4) בסעיף 65 –
- (א) בפסקה (א)(1), במקום "כ"ה באדר ב' התשע"א (31 במרס 2011)" יבוא "ח' בניסן התשע"ב (31 במרס 2012)";
- (ב) בפסקה (א)(2), במקום "כ"ו באדר ב' התשע"א (1 באפריל 2011)" יבוא "ט' בניסן התשע"ב (1 באפריל 2012)", ובמקום "ח' בניסן התשע"ב (31 במרס 2012)" יבוא "כ' בניסן התשע"ג (31 במרס 2013)";
- (ג) בפסקאות (ב)(2) ו-(ג) במקום "ח' בניסן התשע"ב (31 במרס 2012)" יבוא "כ' בניסן התשע"ג (31 במרס 2013)".

19. חוק הבטחת הכנסה – הוראת שעה לעניין הסכום הבסיסי

20. חוק הבטחת הכנסה – תחולה והוראת מעבר לעניין הסכום הבסיסי

21. תיקון חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010)

דברי הסבר

ביטוח נכות ולגבי ההסכם בדבר תשלום גמלת נידות (שאינה מתעדכנת בהתאם לשינויים ב"סכום הבסיסי" בהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי), אך יחול על גמלאות ותשלומים אחרים הצמודים לגמלאות אלה.

לפי כל דין או הסכם שבהם קבועה הוכת ערכון של אותם התשלומים.

עוד מוצע בסעיף 14(ב) כי האמור לא יחול לגבי גמלה המשתלמת לפי פרק ט' לחוק הביטוח הלאומי שעניינו

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

² ס"ח התשס"ט, עמ' 187.